

Evaluatie MIRT-spelregelkader

Rapportage

Derck Buitendijk
Mark Hecker
Marcella van der Wilt

December 2009

Evaluatie MIRT-spelregelkader

Inhoud	Pagina
1. Inleiding	1
1.1 Ontwikkeling van het MIRT	1
1.2 Opdracht en onderzoeksvragen	1
1.3 Werkwijze	2
1.4 Leeswijzer	2
2. Bevindingen evaluatie	3
2.1 Thema's	3
2.2 Relatie met gebiedsagenda	3
2.3 Verkenningsfase (startbeslissing en voorkeursbeslissing)	4
2.4 Bestuurlijk/ambtelijk proces	5
2.5 Relatie met het procesontwerp Sneller en Beter	6
2.6 Werkwijzen en instrumenten	7
3. Conclusies en aanbevelingen voor vervolgstappen	8
3.1 Consistentie	8
3.2 Kwaliteit van het proces en de besluitvorming	8
3.3 Gebiedsdoelen: bijdrage aan realisatie gebiedsdoelen en mate van integraliteit	9
3.4 Aanbevelingen voor vervolgstappen	9

1. Inleiding

1.1 Ontwikkeling van het MIRT

In het Coalitieakkoord 2007 heeft het kabinet zich de ambitie gesteld om ruimtelijke projecten in samenhang met infrastructuur en (openbaar) vervoer te bezien en in dat kader – in plaats van het Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport (MIT) – een Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) te ontwikkelen. Het MIRT kan gezien worden als een drieluik: het spelregelkader, de bestuurlijke overleggen en het projectenboek.

Het MIRT-spelregelkader is vanaf 1 januari 2009 van toepassing op alle nieuwe sectorale en gebiedsgerichte projecten en programma's in het ruimtelijk-fysieke domein. Meer in het bijzonder gaat het om de projecten en programma's van de ministeries van Verkeer en Waterstaat en VROM en tijdens de gebiedsgerichte verkenning ook om de domeinen van de ministeries van LNV en EZ. Het MIRT-spelregelkader is bedoeld voor gebruik binnen het rijk. Het spelregelkader beschrijft de belangrijkste processtappen die projecten en programma's in het ruimtelijk-fysieke domein moeten doorlopen om in aanmerking te komen voor een rijksbijdrage.

Bij de aanbidding van het spelregelkader aan de Tweede Kamer in 2008 is aangegeven dat het spelregelkader het karakter heeft van een ontwikkelingsproces. Belangrijke ontwikkelstappen die in de brief aan de Tweede Kamer¹ zijn voorzien zijn het aanhaken van de departementen van LNV en EZ en een onderzoek naar de mogelijkheden voor een versterkte regionale inzet, onder meer door het opstellen van gebiedsagenda's.

Als onderdeel van het ontwikkelingsproces heeft het ministerie van Verkeer en Waterstaat besloten een korte evaluatie uit te voeren. Deze evaluatie heeft het karakter van een *quick scan*. Gelet op de korte termijn waarop het MIRT-spelregelkader in werking is (sinds 1 januari 2009) en de beperkte ervaring die er tot op heden mee is opgedaan was een uitvoerigere evaluatie niet aan de orde. Omdat de projecten die op basis van het MIRT-spelregelkader worden uitgevoerd zich allen nog in de verkenningsfase bevinden, konden deze niet betrokken worden. De bevindingen uit de evaluatie zijn daarom met name gebaseerd op een drietal ronde tafelgesprekken. De evaluatie geeft een tussenstand in een ontwikkelingsproces. Aan deze evaluatie kunnen dan ook geen zwaarwegende beleidsmatige conclusies worden verbonden.

1.2 Opdracht en onderzoeksvragen

Het ministerie van Verkeer en Waterstaat heeft Berenschot gevraagd de *quick scan* uit te voeren. De resultaten van deze evaluatie krijgen, net als de bevindingen uit het gelijktijdig uitgevoerde onderzoek naar de toepassing van regionale spelregelkaders, een plek in een voortgangsbrief die eind 2009 aan de Tweede Kamer zal worden aangeboden. Hiermee wordt de Kamer geïnformeerd over de tussentijdse evaluatie, mogelijke aanpassingen en actualisering van het MIRT-spelregelkader en afspraken met de regio.

¹ Brief aan de Tweede Kamer, vergaderjaar 2008 – 2009, 10 december 2008, 31 700 A, nr. 41

Bij het evalueren hanteren we drie niveaus van analyse:

1. Het niveau van het spelregelkader zelf, met als belangrijkste onderzoeksvraag: is het spelregelkader consistent?
2. Het niveau van het proces, met als belangrijkste onderzoeksvraag: leidt toepassing van het MIRT-spelregelkader tot verbetering van de procesgang en kwaliteit van de besluitvorming?
3. Het niveau van doelen, met als belangrijkste onderzoeksvraag: draagt het MIRT-spelregelkader bij aan de beoogde doelen bij gebieds- en infrastructuurontwikkeling (vergroting integraliteit, betere afstemming investeringen, vergroting transparantie van de besluitvorming bij het Rijk)?

De evaluatie zal zich met name richten op de eerste twee niveaus van analyse. Op het derde niveau van analyse kunnen, gezien de korte periode waarmee met het spelregelkader gewerkt wordt, nog maar zeer beperkt uitspraken worden gedaan.

1.3 Werkwijze

Het onderzoek heeft, zoals hierboven aangegeven, het karakter van een *quick scan* en is gebaseerd op drie ronde tafelgesprekken, respectievelijk met vertegenwoordigers van departementen (VenW, VROM, LNV), vertegenwoordigers van decentrale overheden en koepels en enkele projectleiders. De selectie van gesprekspartners was gericht op het verkrijgen van een zo representatief mogelijk beeld op *ambtelijk* niveau, onderscheiden naar verschillende soorten 'gebruikersgroepen' van het MIRT-spelregelkader (beleidsambtenaren, stafmedewerkers en projectleiders van rijk, decentrale overheden en koepels).

1.4 Leeswijzer

Deze rapportage is als volgt opgebouwd: in hoofdstuk 2 presenteren we de bevindingen uit de documentenanalyse en ronde tafelgesprekken. Dat doen we aan de hand van een aantal thema's die in elk gesprek aan de orde zijn geweest. In hoofdstuk 3 trekken we een aantal conclusies. Dat doen we aan de hand van de drie niveaus van de analyse (zie paragraaf 1.2). In hoofdstuk 4, tot slot, geven we enkele aanbevelingen die kunnen leiden tot een verdere doorwerking en doorontwikkeling van het MIRT-spelregelkader.

2. Bevindingen evaluatie

2.1 Thema's

In dit hoofdstuk presenteren we de bevindingen uit de documentenanalyse en ronde tafelgesprekken. De bevindingen die we hieronder weergeven zijn opvattingen van de deelnemers. Daar waar er brede consensus over is, worden ze als algemene bevindingen beschreven. Wanneer er duidelijk sprake was van een opvatting van een deel of minderheid van de deelnemers wordt dat aangegeven.

De bevindingen zijn dus gekoppeld aan de opvattingen van de deelnemers aan de ronde tafelgesprekken en zijn als zodanig dus geen conclusies van de onderzoekers of de opdrachtgever. De conclusies komen pas in hoofdstuk 3 aan de orde.

We presenteren de bevindingen aan de hand van een aantal thema's die in elk gesprek aan de orde zijn geweest. De thema's zijn vooraf bepaald, op basis van een inschatting van het gewicht van de discussiepunten en vragen. Tijdens de gesprekken bleek dat deze thema's inderdaad de belangrijkste gesprekspunten te omvatten.

Het gaat achtereenvolgens om de volgende thema's:

- De relatie met de gebiedsagenda's;
- De verkenningsfase;
- Het bestuurlijk/ambtelijk proces;
- De relatie met het procesontwerp Sneller en Beter;
- Instrumenten en werkwijze.

In onderstaande paragrafen gaan we op elk van deze thema's in.

2.2 Relatie met gebiedsagenda

Tijdens de bestuurlijke overleggen MIRT van afgelopen najaar zijn de eerste generatie gebiedsagenda's van de acht regio's vastgesteld. De gebiedsagenda's zijn bedoeld als agenderend gebruiksinstrument voor de bestuurlijke overleggen MIRT. Op basis van de gebiedsagenda's worden in de bestuurlijke overleggen tussen Rijk en decentrale overheden keuzes gemaakt, prioriteiten gesteld en besluiten genomen (bijvoorbeeld in het nemen van een initiatief tot het starten van een MIRT-verkenning). De gebiedsagenda's zullen de basis gaan vormen voor het bespreken van onderwerpen en het maken van afspraken.

Een goede afstemming tussen het spelregelkader en gebiedsagenda's versterkt de samenhang van ruimtelijke besluiten en leidt daarmee tot een betere kwaliteit van besluitvorming en uiteindelijk tot een betere gebiedsontwikkeling.

Uit de ronde tafelgesprekken komt een aantal bevindingen met betrekking tot de relatie tussen gebiedsagenda en MIRT-spelregelkader naar voren:

- De opvatting dat de gebiedsagenda's een nuttig instrument zijn wordt breed gedeeld. Hierbij wordt wel de kanttekening gemaakt dat de ervaring met het werken met gebiedsagenda's nog beperkt is.
- Geconstateerd wordt dat er bestuurlijke discussie is over de relatie tussen MIRT-spelregelkader en gebiedsagenda. Partijen zijn nog zoekende naar het *commitment* dat Rijk en decentrale overheden aan de ambities in de gebiedsagenda willen verbinden. De discussie hierover leidt er in ieder geval toe dat de samenhang beter in beeld komt, zo is de algemene opvatting.
- Het MIRT wordt door een aantal deelnemers gezien als een middel om de uitvoering van de gebiedsagenda mogelijk te kunnen maken. Het MIRT-spelregelkader zou in die optiek de uitvoering van de gebiedsagenda moeten faciliteren. Daar wordt door andere deelnemers tegenin gebracht dat de opgaven in de gebiedsagenda niet allemaal dezelfde prioriteit hebben en bovendien ook niet allemaal (tegelijktijd) betaalbaar zijn. Er zal binnen de gebiedsagenda dus geprioriteerd moeten worden voordat een opgave of het project in het MIRT wordt opgenomen.
- Deelnemers hebben de indruk dat het instrument van de gebiedsagenda eerder leidt tot een startbeslissing in het kader van het MIRT. De gebiedsagenda zou daarmee (kunnen) bijdragen aan de versnelling van de besluitvorming. Door een aantal gesprekspartners wordt de gebiedsagenda als een préverkenning gezien. Door deze deelnemers wordt hieraan de suggestie gekoppeld om de gebiedsagenda's in het spelregelkader als processtap op te nemen. De gebiedsagenda kan vanuit deze optiek een rol vervullen als toeleidende stap naar het MIRT.
- Goede afstemming wordt als belangrijk ervaren. Gebiedsagenda en MIRT-spelregelkader bieden hiervoor de tools. Het risico dat door deelnemers wordt gesignaleerd is dat alle opgaven nu integraal worden opgepakt, ook al staat in het MIRT-spelregelkader duidelijk aangegeven dat kleine projecten nog steeds sectoraal opgepakt kunnen worden. Deelnemers zijn in het algemeen van oordeel dat een sectorale aanpak, vanwege de voortgang en de werklust, bij relatief kleine, overzichtelijke projecten de voorkeur verdient.
- Deelnemers zijn van mening dat een project niet gestart moet worden als er vooraf geen duidelijk *commitment* is en er bij partijen niet de bereidheid bestaat er ook financieel in te investeren. Een verkenning kan effectiever worden uitgevoerd, naarmate er de bereidheid toeneemt om zich (ook financieel) te verbinden.

2.3 Verkenningfase (startbeslissing en voorkeursbeslissing)

De eerste fase van het MIRT-spelregelkader, de verkenningfase, bestaat uit de startbeslissing en de voorkeursbeslissing. Bij de afronding van deze fase wordt besloten of een project wel of niet wordt opgenomen in het MIRT-projectenboek. De projecten die volgens het 'nieuwe' MIRT-spelregelkader opgezet worden, bevinden zich allen nog in de verkenningfase. Daarom komt vooral deze fase in deze evaluatie naar voren. Met de andere fasen (te weten planuitwerking en uitvoering) is nog geen ervaring opgedaan.

Uit de ronde tafelgesprekken komt een aantal bevindingen met betrekking tot de verkenningsfase naar voren:

- Het afbakenen van het juiste niveau van een verkenning blijkt in de praktijk niet eenvoudig te zijn. De gebiedsagenda zou idealiter het kader dienen te zijn waarbinnen beoordeeld kan worden of een MIRT-verkenning de juiste scope heeft en een logische samenhang heeft met het gebied c.q. met andere corridors in het netwerk. De verkenningen die nu gaande zijn lopen uiteen qua grootte en vorm. Rotterdam en Haaglanden, bijvoorbeeld, voeren een verkenning uit waarin zowel visievorming op de (middel)lange termijn als knelpunten op de korte termijn zijn meegenomen.
- Geconstateerd wordt dat er een bepaalde spanning in de startbeslissing zit. Als alles vooraf wordt vastgelegd, kan er niet meer flexibel ingespeeld worden op wat er nog gaat komen. Als er in de startbeslissing te veel open wordt gelaten, kan er (door bestuurders) nog teruggekomen worden op het besluit. De startbeslissing moet dus wel duidelijk zijn maar niet te gedetailleerd.
- De positie van openbaar vervoer in de verkenning is in de praktijk niet altijd helder, zo is de ervaring van enkele deelnemers die werken aan lopende verkenningen. Gesignaleerd wordt dat in een aantal verkenningen het openbaar vervoer pas relatief laat als mogelijke oplossingsrichting in beeld komt. De kennis over openbaar vervoer is bovendien vaak minder dan over het autoverkeer.
- Voor wat betreft de positie van het Deltaprogramma wordt vastgesteld dat de startbeslissingen ook tot doel hebben om de opgaven en oplossingsrichtingen over verschillende gebieden op elkaar af te stemmen. Voor water geldt namelijk nog meer dan voor mobiliteit of ruimtelijke ontwikkelingen dat een besluit over een bepaald gebied van invloed kan zijn op een ander gebied. Om 'water' op te kunnen nemen in het MIRT vereist dat daarom mogelijk aanpassingen in het MIRT-spelregelkader.

2.4 Bestuurlijk/ambtelijk proces

Het MIRT-spelregelkader heeft tot doel de transparantie te vergroten en een samenhangende besluitvorming te bevorderen. Met behulp van het MIRT-spelregelkader kunnen in de bestuurlijke overleggen besluiten worden genomen over de verschillende besluitvormingsmomenten. De vraag die tijdens de ronde tafelgesprekken aan de orde kwam is de vraag of toepassing van het MIRT-spelregelkader leidt tot verbetering van de procesgang.

Uit de ronde tafelgesprekken komen een aantal bevindingen met betrekking tot het bestuurlijk en ambtelijk proces naar voren:

- In het algemeen is de opvatting dat het MIRT-spelregelkader op een heldere wijze de stappen in de besluitvorming weergeeft. Dat maakt het proces voor alle partijen beter navolgbaar. Het is van belang goede analyses (in lijn met de informatieprofielen voor de verkenning) te hanteren omdat deze bestuurders op de goede weg helpen in de besluitvorming. Tegelijkertijd, zo wordt geconstateerd, moet er ruimte zijn en blijven voor de politieke afweging. Risico is dat het MIRT-spelregelkader te 'mechanisch' wordt toegepast en onvoldoende rekening houdt met het politieke proces.

- Het MIRT-spelregelkader wordt door sommige deelnemers ervaren als een analytisch-lineair proces. In de dynamische processen van een MIRT-verkenning blijkt het wel eens lastig de voorgeschreven procesgang vast te houden c.q. blijkt de praktijk niet altijd inpasbaar in de stappen en beslismomenten van het MIRT-spelregelkader.
- Het spelregelkader, zo is het algemene oordeel, stimuleert bestuurders en ambtenaren om elkaar eerder en frequenter 'op te zoeken'. Het spelregelkader bevordert zo de samenwerking en draagt bij aan een meer integrale planvorming. Door een intensievere samenwerking tussen rijk en regio is eerder duidelijk waar de problemen liggen en kan er sneller een voorkeursbeslissing worden genomen.
- Bij de meeste deelnemers is de ervaring dat het dankzij de gebiedsagenda en het MIRT-spelregelkader beter lukt om op strategisch niveau tot een gezamenlijke probleemanalyse en visie te komen. Bij de verdere uitwerking (met name van de financiering) is het lastig de samenhang te bewaren omdat er gewerkt moet worden met verschillende financiële regelingen en financieringsbronnen. Ook de beleidskaders en de wet- en regelgeving zijn nog niet altijd toegesneden op een samenhangende uitwerking en uitvoering. Daardoor bestaat het risico dat partijen bij de uitwerking een sectoraal of deelbelang voorop stellen en niet de gezamenlijke visie. Voor een samenhangende uitwerking is het niet alleen nodig dat de bestuurders en beleidsmakers samenwerken, maar ook dat specialisten, uitvoerders en vergunningverleners meer vanuit een gezamenlijke opgave gaan werken. Daarvoor is het nodig dat de betrokken organisaties sterker zullen moeten sturen op de samenhang in procesgang van besluiten en plannen.

2.5 Relatie met het procesontwerp Sneller en Beter

In het procesontwerp Sneller en Beter wordt invulling gegeven aan het advies van de commissie Elverding. In het procesontwerp wordt de besluitvorming met betrekking tot infrastructuurprojecten uitgewerkt zodat de uitvoering en financiering van projecten 'sneller en beter' kan plaatsvinden. Het procesontwerp Sneller en Beter sluit aan bij het MIRT-spelregelkader en gaat, in vergelijking met het spelregelkader, dieper in op het 'hoe'.

Uit de ronde tafelgesprekken komt een aantal bevindingen met betrekking tot de relatie met het procesontwerp Sneller en Beter en het wetgevingstraject naar voren:

- Het procesontwerp Sneller en Beter wordt over het algemeen als zeer positief ervaren, omdat het een impuls geeft aan de uitvoering en financiering van projecten en bijdraagt aan de doorwerking van het spelregelkader. Het procesontwerp Sneller en Beter brengt in beeld welke stappen doorlopen moeten worden bij een doorlooptijd van de verkenning van maximaal twee jaar. Door in het begin ruimte te nemen om tot een voorkeursbesluit te komen, kan de rest van het traject versneld doorlopen worden.
- Daar waar het spelregelkader – noodzakelijkerwijs – nog een bepaald abstractieniveau heeft, biedt het procesontwerp Sneller en Beter meer handreikingen voor het doorlopen van het proces. De verhouding tussen MIRT-spelregelkader en procesontwerp Sneller en Beter wordt als goed ervaren.

2.6 Werkwijzen en instrumenten

In het MIRT-spelregelkader wordt een aantal werkwijzen en instrumenten (zoals het werken met een KBA) beschreven. De vraag is of deze werkwijzen en instrumenten bijdragen aan de doelen van het MIRT-spelregelkader en, meer specifiek, of deze bijdragen aan de beoogde transparantie en versnelling van het afwegingsproces.

Uit de ronde tafelgesprekken komt een aantal bevindingen met betrekking tot de instrumenten en werkwijze naar voren:

- De bekendheid en doorwerking van het MIRT-spelregelkader blijken in de praktijk nog maar beperkt te zijn tot een 'kopgroep' van bestuurders, ambtenaren en specialisten.
- Het MIRT-spelregelkader biedt in de ogen van sommigen nog onvoldoende ruimte voor maatwerk. Bij betrekkelijk eenvoudige, 'sectorale' opgaven is bijvoorbeeld niet duidelijk welke stappen men moet doorlopen en welke werkwijzen en instrumenten in ieder geval toegepast moeten worden.
- In een aantal verkenningen is de ervaring dat bestuurders vaak nog sneller willen gaan dan de gegeven twee jaar voor de verkenningsfase. Door teveel op snelheid te willen sturen, kan echter de kwaliteit in het geding komen. Met name de participatie met burgers en belanghebbenden dreigt daardoor minimaal te worden ingevuld.
- De beschikbare instrumenten (zoals de KBA-methodiek en de verkeersmodellen) worden door velen niet of maar beperkt geschikt bevonden voor een integrale afweging op gebiedsniveau. Merkbaar is dat het instrumentarium nog ontwikkeld is op basis van het 'oude' MIT en nog geschikt gemaakt moet worden voor de beoogde integrale afweging. Door een aantal deelnemers wordt gesuggereerd om minder vanuit de bestaande instrumenten te redeneren en meer vanuit de vraag wat nodig is om tot een evenwichtige (bestuurlijke) afweging te komen. In dat verband is er behoefte aan vuistregels die behulpzaam kunnen zijn bij het snel in kaart brengen van de bandbreedte van benodigde gegevens. Met name in het begin van de verkenningsfase is er behoefte aan een globaal beeld van haalbaarheid en scope. Als voorbeeld wordt genoemd een (M)KBA op hoofdlijnen als een eerste scan om een gevoel te krijgen bij de afwegingen en verhoudingen.

Van de zijde van de decentrale overheden wordt de suggestie gedaan om ook de regio's te betrekken bij de doorontwikkeling van het instrumentarium. Het gebruiken van de kennis van de regio's bij het (verder) ontwikkelen kan bijdragen aan het geschikt maken van het instrumentarium en zorgt tevens voor draagvlak bij de regio met het oog op de toepassing.

3. Conclusies en aanbevelingen voor vervolgstappen

Bij het formuleren van conclusies en aanbevelingen sluiten we aan op de drie niveaus van analyse (zie paragraaf 1.2) die we bij de ronde tafelgesprekken als leidraad hebben gehanteerd, namelijk (1) de consistentie van het spelregelkader zelf; (2) de kwaliteit van de procesgang en de besluitvorming en (3) de bijdrage van het MIRT-spelregelkader aan de doelen van gebieds- en infrastructuurontwikkeling.

3.1 Consistentie

Uit de ronde tafelgesprekken met de verschillende 'gebruikersgroepen' kan de conclusie worden getrokken dat het MIRT-spelregelkader op zichzelf genomen als consistent wordt ervaren. Daar past wel de kanttekening bij dat er nog maar betrekkelijk weinig met het spelregelkader gewerkt is en het spelregelkader bij veel bestuurders en ambtenaren nog niet of maar beperkt bekend is dan wel in actieve zin gebruikt wordt. Het gebruik van het spelregelkader geeft tot op heden geen aanleiding om het spelregelkader aan te passen of aan te vullen. Door veel betrokkenen werd er voor gepleit om het spelregelkader juist niet aan te passen, omdat aanpassing tot verwarring zou leiden. Uitzondering is het toevoegen van 'water' in het MIRT (voor de integratie van 'droog' en 'nat' is een apart traject in gang gezet).

Bij de toepassing van het (in het MIRT-spelregelkader voorgeschreven/aanbevolen) instrumentarium blijkt er wel een spanning te bestaan tussen de uitgangspunten van de instrumenten en de uitgangspunten van gebiedsgericht werken. Verder is het voor de betrokkenen niet altijd helder hoe het instrument voor de gebiedsagenda's zich verhoudt tot het MIRT-spelregelkader.

Het MIRT-spelregelkader geeft niet altijd de benodigde duidelijkheid over 'hoe'-vragen. Zo is het detailniveau dat nodig is voor een start- of voorkeursbeslissing niet helder. Er is echter een brede overeenstemming over de conclusie dat de uitwerking van deze 'hoe'-vragen niet in het MIRT-spelregelkader thuis hoort maar in andere trajecten. Met name het procesontwerp Sneller en Beter kan hierin een nuttige rol vervullen. Verder is er een handleiding Verkenningen in ontwikkeling.

Het blijkt lastig om te bepalen hoe fasering in het nieuwe kader aansluit bij lopende processen en bestuurlijke afspraken. Omdat er nog geen ervaring is met de benodigde doorlooptijden kan niet beoordeeld worden of de bestuurlijke afspraken die worden gemaakt over termijnen haalbaar zijn.

3.2 Kwaliteit van het proces en de besluitvorming

In het algemeen wordt er een verbetering ervaren in de kwaliteit van het proces. Positief is vooral dat er zowel aan rijkszijde als aan decentrale kant een grotere bereidheid is om projecten en investeringen beter op elkaar af te stemmen. Het gebruik van het MIRT-spelregelkader en de gebiedsagenda's prikkelt het Rijk en de decentrale overheden tot het vinden van een gezamenlijke probleemanalyse, ambitieniveau en aanpak. De praktijk is echter nog wel weerbarstig. Naarmate men dieper in de afweging en besluitvorming komt, wordt de neiging groter om weer op 'oude'

patronen en werkwijzen terug te vallen. Ook het beschikbare instrumentarium (zie paragraaf 3.2) werkt dan niet altijd mee.

3.3 Gebiedsdoelen: bijdrage aan realisatie gebiedsdoelen en mate van integraliteit

Het derde niveau van analyse is het niveau van doelen, met als belangrijkste onderzoeksvraag: in welke mate het MIRT-spelregelkader bijdraagt aan de beoogde doelen bij gebieds- en infrastructuurontwikkeling. Zoals in de inleiding al is aangegeven kan er op dit niveau, gelet op de korte periode waarmee met het spelregelkader gewerkt wordt in relatie tot de tijd die nodig is om de doorwerking op dit niveau te kunnen ervaren, nog maar zeer beperkt uitspraken worden gedaan.

Op basis van de eerste ervaringen met de lopende verkenningen kan wel worden geconcludeerd dat er in de verkenningfase meer aandacht is voor integraliteit en koppeling met gebiedsagenda's. Het gezamenlijk vaststellen van gebiedsdoelen en ambitieniveau is niet altijd gemakkelijk, maar leidt wel tot een beter begrip van elkaars posities en daarmee in ieder geval tot een beter afgewogen besluitvorming.

3.4 Aanbevelingen voor vervolgstappen

Op basis van de gesprekken en bovenstaande analyse komen wij tot drie aanbevelingen met betrekking tot de vervolgstappen:

1. Investeer de energie het komende jaar vooral in de doorwerking van het MIRT-spelregelkader en de doorontwikkeling van het instrumentarium (en niet in de verbetering van het spelregelkader zelf). Het spelregelkader blijkt nog maar in beperkte mate bekend te zijn en het achterliggende 'gedachtegoed' is alleen bij een 'kopgroep' van bestuurders en ambtenaren geïnternaliseerd. De doorwerking kan op vele manieren bevorderd worden: door actief ervaringen en *best practices* uit te wisselen tussen projectleiders en beleidsmedewerkers, door *masterclasses* te organiseren voor bestuurders, door per landsdeel *pilots* te organiseren en door actief ondersteunings- en aanjaagteams aan te bieden en in te zetten. Uitgangspunt hierbij is vooral het gezamenlijk leren.
2. Investeer, bij voorkeur samen met decentrale overheden of in ieder geval in nauwe afstemming met decentrale overheden, in de doorontwikkeling van het instrumentarium. Het huidige instrumentarium is veelal nog 'sectoraal' ingericht. Bovendien is er, met name in de verkenningfase, behoefte aan instrumentarium waarmee relatief snel ontwikkelingen en oplossingsrichtingen doorgerekend kunnen worden.
3. Versterk de samenhang met de gebiedsagenda's en het procesontwerp Sneller en Beter. De gebiedsagenda's zijn structurerend voor de bestuurlijke overleggen MIRT. Op basis van de gebiedsagenda's worden in het bestuurlijk overleg keuzes gemaakt en prioriteiten gesteld en kunnen besluiten worden genomen tot het starten van een (gebiedsgerichte) verkenning. Het MIRT-spelregelkader beschrijft de belangrijkste processtappen die projecten en programma's in het ruimtelijk-fysieke domein moeten doorlopen om in aanmerking te komen voor een rijksbijdrage. Daarmee hebben zowel gebiedsagenda's als MIRT-spelregelkader een duidelijke functie. Het is echter nog niet helder hoe de stap van gebiedsagenda naar verkenning plaatsvindt.

Berenschot

Het procesontwerp Sneller en Beter is een welkome aanvulling op het MIRT-spelregelkader, met name voor de beantwoording van de 'hoe'-vragen. Door expliciet aan te geven hoe het procesontwerp Sneller en Beter zich verhoudt tot het MIRT-spelregelkader kan een samenhangend gebruik bevorderd worden.

Bijlage

Deelnemers ronde tafelgesprekken

Ronde tafel 3 september 2009

- Christa Glasbergen, ministerie van Verkeer en Waterstaat
- Suzanne in 't Veld, ministerie van VROM
- Kees Vlemminx, ministerie van Verkeer en Waterstaat
- Jos Arts, Rijkswaterstaat
- Mike Kamp, ministerie van Verkeer en Waterstaat
- Tertius Hanekamp, ministerie van VROM
- Adrienne van der Sar, ministerie van Verkeer en Waterstaat
- Huub van der Kolk, ministerie van Verkeer en Waterstaat
- Lennert Goemans, ministerie van VROM
- Chantal Inia, ministerie van Verkeer en Waterstaat
- Wim Abels, Unie van Waterschappen
- Nanning Mol, Unie van Waterschappen
- Karen van Dantzig, ministerie van Verkeer en Waterstaat (projectleider)
- Derck Buitendijk, Berenschot
- Marcella van der Wilt, Berenschot

Ronde tafel 1 oktober 2009

- Peter Stehouwer, SKVV
- Peter Jasperse, IPO
- Coen Meekers, provincie Gelderland
- Helma van Oosterhout, provincie Noord-Brabant
- Menko Noordegraaf, stadsregio Amsterdam
- Vincent van der Vlies, VNG
- Wendy van de Heuvel, stadsregio Rotterdam
- Theo Konijnendijk, KPVV
- Corrie van Eldik, stadsgewest Haaglanden
- David Janssen, ministerie van Verkeer en Waterstaat
- Karen van Dantzig, ministerie van Verkeer en Waterstaat (projectleider)

Berenschot

- Derck Buitendijk, Berenschot
- Marcella van der Wilt, Berenschot

Ronde tafel 2 november 2009

- Geert Draijer, ministerie van Verkeer en Waterstaat
- Michel Hoppenbrouwer, ministerie van Verkeer en Waterstaat
- David Janssen, ministerie van Verkeer en Waterstaat
- Derck Buitendijk, Berenschot
- Marcella van der Wilt, Berenschot